

Katedra ruského a francouzského jazyka

Pedagogická fakulta

Západočeské univerzity v Plzni

Veleslavínova 42

306 14 Plzeň

tel. 377 63 6171

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce: diplomová
Hodnocení: vedoucího
Práci hodnotil(a): Mgr. Jiřina Svobodová, CSc.

Práci předložil(a): Bc. Ksenija Legezová
N7503 Učitelství pro základní školy
Učitelství ruského jazyka pro základní školy
Učitelství hudební výchovy pro základní školy

Název práce: Lexikální synonymie ruského jazyka
(konec XX. - začátek XXI. století)

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Autorka si vytyčila cíl utřídit a zobecnit informace v oblasti lexikální synonymie a provést analýzu spojenou s problematikou výuky synonymie na střední a vysoké škole. Ke splnění cíle si stanovila celkem 7 úkolů, z nichž uvádíme následující: předložit přehled studijní literatury ke zkoumané problematice, rozpracovat metodický systém zaměřený na studium synonym na vysoké škole, provést analýzu současných tendencí týkajících se rozvoje synonymie a uvést ty, které vedou k posunu ve vývoji jazyka. Jako další úkol uvádí provedení analýzy učebnic a stanovit, nakolik tyto z hlediska obsahového korespondují se studijním programem, pro splnění tohoto úkolu učinit odpovídající závěry, příp. doporučení. Poslední dva úkoly se týkají rozboru a uvedení závěru ohledně specifčnosti výuky synonym na střední a vysoké škole. Nakonec má v úmyslu zpracovat materiály, které by představovaly jakýsi vzor přednášky a cvičení k tématu lexikální synonymie.

Autorka zvolené téma zpracovala v souladu se zásadami pro vypracování diplomové práce. Lze konstatovat, že vytyčený cíl byl částečně splněn.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Posuzovaná práce je rozdělena do tří stěžejních celků, z nichž první je věnován různým obecným otázkám synonymie ve spisovné ruštině. V této části autorka vymezuje pojem lexikologie, lexikální synonymie, její typy a použití lexikálních synonym v jazyce a řeči. Některé uváděné příklady jsou zjevně přejeté (A.Grin, M.Gorkij, K.Fedin, A.Tvardovskij) bez uvedení odkazu na použitou literaturu. V těchto případech se tedy nejedná o vlastní excerpci.

V posledních pasážích této kapitoly zařazuje diplomantka přehled synonymických slovníků a činí stručné závěry. Příklady, kterými dokládá svá tvrzení, autorka přebírá z tištěné odborné teoretické literatury a rovněž z internetových zdrojů (Slovník synonym; Розенталь Л. – Теленкова М. Современный русский язык, М.1991; Что такое дублиеты в лингвистике; čerpá z dalších internetových stránek zabývajících se lexikální synonymií). Svá tvrzení autorka vysvětluje v dílčím závěru tak, že učitel by měl využívat různé zdroje, aby komplexně a všestranně osvětlil probírané téma. S tím lze souhlasit, ovšem zpracování diplomové práce by mělo být založeno především na odborné tištěné literatuře a solidní excerpci.

Ve druhé kapitole pod názvem „Synonyma v ruštině na konci XX. a začátku XXI. století“ se autorka pokouší porovnat synonymické výrazy na základě klasické a moderní ruské literatury. Obrací se k dílům L.Ulické, F.Dostojevského, L.Tolstého, V.Pjecucha (internetový zdroj), Volynské a Kaščejeva. Autorka neuvádí stránky, odkud čerpá příklady, proto použité zdroje působí poněkud nevěrohodně.

Druhá podkapitola nastiňuje použití synonym v ruštině v posledním období. Ilustrativní materiál, např. příklady synonymických řad čerpá z internetových zdrojů a stručně je komentuje.

Poslední třetí podkapitola charakterizuje synonymii a její použití ve slangu mládeže XXI. století, uvádí konkrétní příklady a jejich významy (крутой, любое, synonyma k lexému хорошо aj.).

Třetí kapitola je metodického charakteru, má název «Методика изучения синонимов в учебной литературе по русскому языку». Dílčí části jsou věnovány zvláštnostem studia lexikální synonymie v české škole, dále autorka jmenuje učebnice a učební texty lexikologie pro VŠ (Кореевский, Члупаčová aj.), stručně je charakterizuje a výběrově z nich uvádí úkoly. Tyto pasáže mají spíše informativní charakter, nedomníváme se, že se jedná o analýzu, jak uvádí autorka.

V předposlední třetí podkapitole předkládá náměty na zařazení do přednášek a seminářů na vysoké škole. Dlouhé a složité větné konstrukce nejenže nezaujmu studenty, ale především jim neporozumí. Z tohoto důvodu nepovažujeme materiály na s.53-59 za přednášku či podklad pro ni. Praktické materiály (s.60) určené k procvičování lexikální synonymie jsou poměrně nesourodé – čtvrtý úkol (лингвистическая разминка) nevede k uvědomělému procvičování synonym, ale k bezmyšlenkovitému skládání slabik do slov ze čtyř písmen. Další páté cvičení z nějakého důvodu v diplomové práci postrádáme, následuje šesté cvičení, jehož smyslem je najít k daným výrazům synonyma a poté doložit příklady, ve kterých by v kontextu výrazy vystupovaly jako nesynonymické. Otázkou je, kde a jak téměř začátečník vymyslí vhodný kontext, aby splnil daný úkol. V sedmém cvičení nazvaném „tvůrčí úkol“ je třeba provést analýzu úryvku literárního textu Ilfa a Petrova. Bez slovníku se ani zde studenti neobejdou. Je patrná snaha zařadit různorodé úkoly včetně rozpoznání chyb, vyskytujících se pod vlivem česko-ruské interference (s.64, cvič.9). Domníváme se, že úkol je vhodný spíše pro pokročilejší studenty, kteří již zvládli gramatiku a disponují odpovídající slovní zásobou.

Poslední čtvrtá podkapitola nastiňuje možnosti mimoškolní činnosti zaměřené na zkoumané téma. Námět je jistě zajímavý, ale v současné době v našich českých podmínkách působí jako jakési sci fi. Snad by se dal uskutečnit v ruských školách. Samotný název družstev, které navrhuje autorka – „друзья“ a „товарищи“ pravděpodobně žáci stěží budou chápat jako synonyma a je možné, že ani neznají jejich významy. Zařazení animovaných filmů považujeme za vhodné. Aby ale děti dokázaly uvádět synonyma po shlédnutí filmu, je zapotřebí je předem seznámit se základní slovní zásobou.

Autorka se snažila přistoupit ke zpracování tématu tvůrčím způsobem, teoretické zpracování je však poněkud povrchní, uváděné příklady nesvědčí o důkladně provedené slovníkové excerpci i excerpci literárních děl. Jde o jakousi kompilaci, kde se prolínají příklady snad samostatně nalezené, ale nedoložené citacemi či odkazy a mnohé příklady přejaté nahodile z internetových zdrojů. Praktická část je značně diskutabilní.

Celkově autorka prokazuje orientaci v teoretické literatuře, nepracovala však s odbornými statěmi věnovanými zkoumané problematice.

FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Posuzovaná práce je psána v ruském jazyce, zahrnuje 74 tištěných stran, jazykový projev rodilé mluvčí je na výborné úrovni. Citace a odkazy nejsou uváděny důsledně, převládají odkazy na internetové zdroje. Grafická úprava je odpovídající, rovněž členění do kapitol, přílohy práce neobsahuje. Je přiloženo resumé v češtině a angličtině a seznam použité literatury.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Téma lexikální synonymie je zajímavé, ovšem jeho zpracování musí vycházet z důkladně provedené excerpce, ať již slovníkové nebo umělecké literatury. Celkový dojem z posuzované práce je velice smíšený, směle vytyčené úkoly i závěr působí dokonale, ale samotné zpracování jednotlivých pasáží je povrchní, nepřesvědčivě působí některé uváděné příklady. Neztotožňujeme se s tvrzením autorky v závěru i v resumé, že „materiály shrnuté v diplomové práci, mají značně ulehčit práci učitele – filologa.“ (s.75)

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1. Vysvětlete, jak jste postupovala při excerpci synonym, která uvádíte v diplomové práci.
2. Máte zkušenosti jako vyučující s procvičováním lexikální synonymie ve školní praxi nebo v zájmovém kroužku? Uveďte prosím konkrétní příklady a postup.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA: dobře

Datum: 15. 5.2014

Podpis: